

visse formål afholdes, f. eks. til anskaffelse af inventar til en opført bygning. Men inventar kan vel være af forskellig slags. At præsentere regningen bagefter er at afskære de bevilgende myndigheders adgang til at øve kritik og kontrol med den måde, hvorpå et projekt nærmere gennemføres.

Selv om en minister (eller tjenestemand) i givet tilfælde føler sig aldeles overbevist om, at finansudvalget vil samtykke i en vis udgiftsafholdelse, kan der dog ligefuldt ikke anerkendes nogen ret for ham til at handle på egen hånd. Anerkendes der en *regel* om en sådan ret til at handle efter eget skøn om finansudvalgets holdning, bliver retssituationen ganske flydende. Hvis tjenestemanden, omend i bedste tro, har skønnet forkert, står finansudvalget over for fuldbyrdede kendsgerninger. Omend man i det *konkrete* kan finde en handlemåde forståelig og undskyldelig, er ingen anden *regel* acceptabel end den, at finansudvalgets samtykke må foreligge *forud* for udgiftens afholdelse.

24. Som *konklusion* kan jeg — i knappe sætninger, der må læses i overensstemmelse med de foregående forklaringer — udtale følgende:

Administrationen — d. v. s. en minister såvel som en underordnet tjenestemand — er over for den lovgivende forsamling beføjet til at afholde ubevilgede udgifter, når finansudvalgets *forud* indhentede tilslutning her til foreligger.

Uden finansudvalgets forudgivne tilslutning kan ubevilgede udgifter kun afholdes i rene nødretssituationer. Selv i så fald vil administrationen pådrage sig et ansvar, dersom nøden er selvforskyldt.

Heraf følger, at en ubevilget udgift ikke kan afholdes uden finansudvalgets samtykke, blot fordi effektivitetshensyn taler herfor og under forudsætning af, at det bevillingsmæssige grundlag hurtigst muligt bringes i orden. Undladelse af forud at indhente finansudvalgets samtykke kan ikke betegnes som en blot formel overtrædelse.

Heraf følger videre, at en ubevilget udgift ej heller må afholdes uden finansudvalgets samtykke, selv om den, der disponerer, føler sig overbevist om, og muligvis med føje, at finansudvalgets samtykke vil blive givet,

Ministeren står til ansvar over for folketinget (og eventuelt rigsretten). Den underordnede tjenestemand står alene til ansvar over for ministeren, men folketinget vil over for en minister kunne tilkendegive, at det ønsker det tjenstlige ansvar placeret.

25. For at afværge misforståelse og forundring, om nogen skulle sammenholde denne udtalelse med min fremstilling i *Dansk Statsforfatningsret* II (1960) § 187, bemærkes yderligere følgende:

Nævnte sted har jeg ud over nødretsgrund-sætningen antaget endnu en undtagelse fra kravet om finansudvalgets tilslutning, nemlig den, at mindre betydende udgiftsbeløb uden principiel eller politisk interesse skulle kunne afholdes uden sådan tilslutning. Hjemmelen herfor var følgende udtalelse i en *Betænkning og Indstilling vedrørende Til-lægsbevillingslovforslagets Behandling og Fi-nansudvalgets Arbejdsform* afgivet af et folketingsudvalg den 26. april 1955 (Folke-tingstidende 1954-55 B., spalte 685):

„Mindre betydende udgiftsbeløb, som er uden principiel eller politisk interesse, kan ifølge praksis, i nogle tilfælde efter nærmere fastsatte regler, afholdes *administrativt* på forventet efterbevilling, uden at det er nød-vendigt forud at indhente finansudvalgets tilslutning.“

Imidlertid har anstillede undersøgelser og forespørgsler i finansministeriet bibragt mig den overbevisning, at man næppe kan tillægge denne passus i en udvalgsbetænkning, der ikke specielt angår afholdelse af ubevilgede udgifter, større betydning som dokumentation for, hvad der er gældende ret. I finansministeriet er man ikke klar over, hvad der sigtes til med henvisningen til „nærmere fastsatte regler“ om afholdelse af udgifter af den angivne karakter uden finansudvalgets samtykke, og kender i hvert fald ingen nugældende regler af denne art. Jeg mener derfor, at udtalelsen ikke kan tages til indtægt for andet end det selvføl-gelige, at ingen vil hæfte sig ved rent bagatelagtige forhold. Jeg har ment, at det kun ville virke forplumrende at belemre fremstillingen af retstilstanden med denne banalitet.

I ærbødighed

Alf Ross.